

SLOVENSKI NAROD.

Izkaže vsak dan popoldne, izvenredni nedelje in praznike.

Inserati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, nad to višino vsi oglasi 1 m/m x 54 m/m 1 K 50 v. Uradni razglasi in poslena ter notice isti prostor po 2 K, ženitne ponudbe in poroke pavšalno 80 K. — Pri naročitih nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan . . . K 180—
polletno . . . „ 90—
3 mesečno . . . „ 45—
1 . . . „ 15—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno 50% po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

v inozemstvu:

celoletno . . . K 240—
polletno . . . „ 120—
3 mesečno . . . „ 60—
1 . . . „ 20—

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje.

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisano in zadesno frankovano.

Rekopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono.

Poština plačana v gotovini.

Dr. Alojzij Kokalj:

Delaustvo in draginja.

Da zatremo ali vsaj omejimo vseobčo draginjo, morajo pomagati vse plasti našega naroda. Le z združenimi močmi bomo dosegli, da se nam vrnejo stari normalni časi. Veliko more k temu pripomoči tudi naše delavstvo.

Svetovna vojna nam je prinesla vse polno izjemnih razmer. Ona nas je posebej še obremenila z ono neznošno draginjo, pod katero se danes ječimo. In pod to draginjo bomo stekali še leta in leta, če ne poskusimo vseh sredstev, da jo zatremo.

Ko so neprestano rasle cene neutrpim živlom, moralo je delavstvo zahtevati višje mezd. Storiteli je to moralo, ker bi sicer pomrlo gladu. Njihove boje za vsakdanji kruh so v polpreteklih težkih časih spremljali s simpatijami vsi, katerim bije v prsih sočutno srce. Vsi razsodni ljudje so pripoznali popolno upravičenost teh delavskih težej in bojov. Toda priznati moramo tudi, da je delavstvo tekom svetovne vojne in tudi po njenem koncu veliko doseglo. Doseglo je celo mezd, ki daleko presegajo dohodke takozvanih duševnih proletarcev.

Dokler so rasle cene neutrpim živlom in drugim vsakdanjim potrebščinam, smo sledili s simpatijami težnjam in bojem našega delavstva. Svojih simpatij nismo zavrgli, čeprav so nam pridobile našega delavstva prinašale marsikatero bridko breme, ker so gotovi činitelji znali spretno v svoje sebične namene izkoristiti vsako povišanje delavskih mezd.

Toda danes so nastopili časi, ko so začele padati cene neutrpim živlom. Začele so padati cene krompirja, moki in še celo — vinu. To delavstvo nalaga delavstvu dolžnosti, katerim se ne bo moglo izogniti, ako noče zaigrati simpatij ostalih slojev. Pokoriti se jim bo moralo, ako hoče dobro naši mladi državi. Ne sme jih pustiti v nemar, ako hoče dobro samo sebi.

Med te dolžnosti štejemo najprvo dolžnost, da mora sedaj delavstvo samo znižati svoje mezdne zahteve. Ker so padle cene neutrpim živlom, izgubile so dosedanje visoke mezd svoje upravičenost. Trezno, razsodno in uvidno delavstvo bo vsled tega samo vedelo, kaj je sedaj dolžnost storiti in to samo od sebe, brez vsakega tujega pritiska. Dolžno je samo od sebe zahtevati znižanje danes previsokih delavskih mezd.

Ako se bo delavstvo zavedlo te svoje dolžnosti, potem bo današnja vseobča draginja skoro zadobila svoj smrtni udarec. Razni industrijalci in obrtniki, ki so se doslej izgovarjali na visoke delavske mezd, bodo v tem slučaju morali znižati cene svojim izdelkom. Čim bodo postali cenejši ti izdelki, bodo istodobno tudi še bolj padle cene najpotrebnejšim živilom. Poslednemu izgovoru kmetijskega producenta na drage industrijske in obrtne izdelke bodo tedaj izpodbita tla.

Veliko korist od tega bo imela naša mlada država. Ponehala bi neznošna draginja in skoro nastopile več ali manj stare normalne razmere. Naša mlada država bi potem mogla stopiti na svetovni trg ter le-tam začeti tekmovali s svojimi izdelki in surovinami. Naša valuta bi se dvignila. Z izboljšano valuto bi mogli zmagovati tudi cene za one potrebne stvari (sladkor, petrolej itd.), katerih doma nimamo in ki jih moramo uvažati iz inozemstva.

Najbolji in v očitnem interesu delavstva samega na je, da stremi samo od sebe za znižanjem delavskih mezd in da to znižanje tudi doseže. Nismo več daleč od časa, ko bo končno zavlada svetovni mir in ko se bodo naše meje odprle na vse strani. Če bodo delavske mezd vključ padlim cenam neutrpim vsakdanjih živil ostale pri nas na svoji, sedaj neupravičeni višini, potem bodo začeli siliti in dreti od vseh strani v našo državo tuji in cenejši delavci. Naravne posledice velikega navala tujih cenejših delavcev, katere bodo naši delodajalci sprejemali s odprtimi rokami, za naše domače delavstvo so jasne. V vseh strokah nastopilo čezmerno ponudbo tujih in domačih delavskih sil. Za čezmerni ponudbi bo sledilo rapidno padanje delavskih mezd. Začelo se bo zopet staro delavsko gorje . . .

Razsodno in uvidno delavstvo naj bi pravočasno našlo lek za to reče katastrofo. Uspešen lek bo našlo samo v tem, da pravočasno iz svoje lastne inicijative in samo času primerno zniža svoje mezdne zahteve. Čim to stori, bo samo zaprlo naše meje navalu cenejših delavskih sil iz tujine.

Iz vseh teh razlogov pričakujemo od razsodnega in uvidnega delavstva, da se bo zavedlo onih svojih dolžnosti, ki mu jih nalaga tok časa. Čim bo to storilo, ustreglo bo splošni državni blaginji in ustreglo bo samo sebi.

Današnje delavske mezd so po nekod dosegle res že neupravičeno višino. V tem pogledu naj opozorimo samo na strahovito visoke mezd premožarskega delavstva v Trbovljah in drugod. Tu imajo pripristi delavci take mezd, da mezd najpreprostejšega delavca preseže dalek o službene prejemke najvišjega državnega rudarskega uradnika v Sloveniji. Poleg teh visokih mezd uživajo ti premožarski delavci še razne naturalne bonitete, katerih seveda n. pr. rudarski glavar nikakor ni deležen.

Naravna posledica teh danes nenaravno visokih mezd premožarskega delavstva so nezasišano visoke cene za industrijo krvavo potrebnega premoga. V neizprosni posledici tako nerazmerno dragega premoga naša industrijska podjetja svojih izdelkov ne morejo postavljati na trg za količjak človeške cene. Čim bi premožarski iz svoje inicijative znižali svoje danes velike previsoke mezd, morale bi pasti cene premogu in v naravni posledici tudi cene vsem onim industrijskim izdelkom, ki se izdelujejo pri nas ali uvažajo od drugod.

Upravičeno smo se vsled tega obrnili na razsodnost in uvidnost našega delavstva, da naj iz svoje inicijative začne boj proti draginji s tem, da zniža samo svoje, časovno ne več vzdržljive in upravičene visoke mezd. Prepričani smo tudi, da ta naš apel ne bo ostal glas vplojčega v puščavi. Mi cenimo previsoko razsodnost in uvidnost našega delavstva, da bi mogli domnevati, da bo ostalo gluho in slepo za časovne zahteve. Delavstvo bo s tem, ako bo padanju cen vsakdanjim neutrpim potrebščinam primerno samo od sebe znižalo svoje mezdne zahteve, pokazalo, da se zaveda svojih državlanskih dolžnosti nasproti naši mladi državi. Pokazalo bo, da mu je pri srcu dobrobit naše države. S tem si bo osvojilo srca in simpatije najširših krogov celo onih, ki doslej niso bili prijazni delavskim težnjam.

To trezno, razsodno in uvidno delavstvo bo potem potegnilo za seboj tudi one plasti, katerih pojmi o valuti so se ravnali po vinskih cenah. Od te strani smo na svoja vprašanja, koliko stane to ali ono, koliko boste računali za to ali ono brezpomembno delo ali pot, morali dan za dnevom slišati stereotipne odgovore: »Boste dali za en, dva ali celo tri litre vina!« Tudi te plasti bodo morale slediti zgledu treznega, razsodnega in uvidnega delavstva. Ne bodo se mogle upirati toku časa in to tem manj, ker je začela nadati tudi njihova vinska valuta. Saj so začele že padati cene vinu n. pr. v Beli krajini,

v Banatu itd. In ker Ljubljana ni na koncu sveta, se bo začelo to padanje sčasoma poznati tudi v Ljubljani. Tedaj bo tudi ta nesrečna vinska valuta, ki velja v gotovih plasteh, izgnila iz površja in vrnila se nam bodo normalni časi.

Napisali smo te vrstice v preudarek in ravnilo našemu razsodnemu delavstvu. Storiteli smo to brez vsakega postranskega namena. Storiteli smo to, ker visoko čislamo razsodnost in uvidnost našega delavstva. Storiteli smo to, ker smo prepričani, da se bo to delavstvo zavedlo svojih dolžnosti nasproti državi in sebi.

Joso Jurkovič:

Umirajoče cesarstvo.*

Profesor dr. Bogumil Vošnjak je izdal v l. 1917/18 v propagandne svrhe v angleškem jeziku dve knjigi: »Jez proti Nemčiji (O bulwark against Germany) in »Umirajoče cesarstvo« (A dying Empire). Pravim v propagandne svrhe: hočem namreč poudariti samo namen in izrecno izključiti kategorijo. Kajti literatura, ki se je fabricirala med in zlasti po vojni in smo jo krstili kot propagando, ima mogoče mnogo dobrih strani, vsekakor pa dober namen s stališča pisca, manjka pa ji eno: znanstvenost. Dobili smo politično liriko in literarno politiko, ki se gladko bere, a ji ne verjame tisti, komur je namenjena, še manj tisti, ki jo je ustvaril.

Vošnjakovim knjigi nimata s to vrsto literature nobene skupnosti. On stopi povsod kolikor mogoče v ozadje in prepušča besedo statistiki, narodnemu gospodarstvu, sociologiji, državnoznanstvu ter tujim političnim pisateljem in politikom. Taka je nakopičenega in res znanstveno urejenega tako ogromno gradiva, da je dobilo s tema dvema knjigama vse domače zbiranje šele svojo sintezo in politično dopolnilo. Od malenkostnih birokratskih avstrijskih trikov pri ljudskem šteju do sodbe Pavla La Gardia in Bismarcka o Avstriji in pesimističnega prorokovanja Kossuthovega glede bodočnosti Madžarske — vse je zloženo v monumentalno piramido, ki govori molče: a Dying Empire — umirajoče cesarstvo.

Prva knjiga »Jez proti Nemčiji«, govori o politični geografiji Slovenije, o zgodovinskem razvoju do francoske revolucije, o Francozih v Sloveniji, o slovenski politični renesan-

* A dying Empire. By Bogumil Vošnjak. London: George Allen & Unwin L. T. D. Ruskin House 40 Museum Street, W. C. I.

A bulwark against Germany. By Bogumil Vošnjak. London: George Allen & Unwin L. T. D. Ruskin House 40 Museum Street, W. C. I.

si, o bojih za konstitucijo, o Sloveniji in avstrijski zunanji politiki, o boju Slovencev proti pangermanizmu, o Slovincih in Italijanih, o slovenskem narodnem gospodarstvu, o jugoslovanski ideji, o boju Slovencev za intelektualno življenje in o slovenskih političnih strankah in se završi s poglavjem, kaj pričakuje majhen narod od svetovne vojne. V knjigi je obdelano vse, kar bi morala vedeti o Slovincih tujina in — vsak Slovenec. Ko je tako avtor pokazal, kaj so Slovenci in dokazal njih smisel za demokratizem, ki se kaže že na Gospodstvem polju, in njih življenjsko moč, ki je tvorila toliko stoletij jez proti Germaniji — je videl, da je opravil še le polovico svojega dela.

Tujina, zlasti Anglija, bi namreč lahko rekla in je faktično tudi rekla, četudi bi potihlo: vse prav in lepo, dober narod ste in to nas veseli, ostanite taki tudi nadalje — ampak dovolj vas ne bomo podirali Avstrije, ki nas pravzaprav nič ne briga, mi se borimo proti Nemčiji. Tu je napisal Vošnjak »Umirajoče cesarstvo«, v katerem je dokazal z avtoritetami a la Bismarck in La Gardie, da se mora Avstrija razbiti, ker bo drugače zavlada pangermanizem nad celo Evropo. Bismarck je rekel: »Avstrija je naravnost najhujša Nemčiji« in povedal s tem, da je Avstrija samo predstraža nemškega pohoda proti Vzhodu. In Neumannova »Mitteleuropa« je bila samo nadaljevanje Bismarckovega načrta. Tukaj ni bila Anglija več samo platično interesirana, ampak je šlo za njen bit ali ne biti. Ali Avstrijo razdeliti v njene etnografske sestavine — ali bo postala kolonija Nemčije, ki bo zavlada z njo nad Evropo in Vzhodom. Ententa se je odločila za prvo.

Knjigi sta dokumenta žalostnega časa, a obenem dokumenta truda in požrtvovalnosti ter ogromnega znanja, ki mu naj bo plačilo — vspehi v vseh ozirih.

Fran Govekar:

Sultanje.

(Dalje.)

Predno so se Avstrijci zavedeli, so bili francoski eskadroni že na levem bregu in za njimi so pritiskale brigade in divizije pešcev. Zaman sta izkušali avstrijska infanterija in artiljerija rešiti situacijo: nadvojvoda Karel se je moral umakniti, poražen in prevarjen od Buonapartove zvižčnosti in strelovite urnosti.

Glavna skrb je bila Karlu sedaj, da zastavi Francozom pot na Koroško ter da drži Pontebo, ki jo je zasedel general Ocskay. V to svrhu je poslal generala Bajaliča s tremi divizijami in z večino topništva ob Soči preko Goriške generalu Ocskayu na pomoč; sam pa je z vsemi drugimi divizijami hitel čez Razdrto, Vipavo, Postojno, Vrhniko in Ljubljano na Trbiž, odkoder je hotel podpreti Ocskaya in Bajaliča. Upal je, da prehiti francosko glavno armado in jo ustavi v Kanalski dolini.

V torek, dne 21. marca je drevela nadvojvoda karoša mimo Ljubljane, za njo pa so hitele divizije v najurnejšem koraku. Upehana, izmučena in lačna vojaka je morala v Ljubljani počivati, le nadvojvoda Karel ni maral ne počitka ne odmora, nego se je vozil dalje in dalje. Ko pa je došel do Kranja, je

54

ostavil karošo, ki mu je bila prepočasna, in zasedel je žrebca. Na čelu večjega oddelka huzarjev je dirjal skokoma preko vse Gorenjske. Brez počitka je kalopiral, da bi rešil, kar se še rešiti da. Zaman! Ocskay se je bil moral med tem generalu Masseni iz Pontebe že umakniti do Korena, in ko mu je prihitel nadvojvoda na pomoč iz Celovca s čilo grenadirske divizije, ki je bila dospela pravkar od Rene, je porazil Massena oba, ju vrغل na vsej črti nazaj do Beljaka, zasedel Trbiž ter čakal še prihoda Bajaličevih divizij.

V Chiuri se je utrdil Bajalič, ki ni vedel, da je Massena že dva dni v Trbižu. Kmalu sta bila za njim Ouleux in Serrurier ter sta ga zgrabila odzadaj. Massena pa ga je naskočil odspredaj.

Zaman je bilo vse avstrijsko junaštvo: Bajalič je kapituliral, izgubil vso prtljago, vse preproge in vse topove. Pettischo mož njegovih treh divizij so ušli Francozi, ostali so obležali ubiti in ranjeni na bojiščih ali pa so se razbegnili ter se poskrili po gozdih okoli Malborjeta in Zabnice ter vaseh na koroškotranski mej.

Tedaj šele sta prihitela za nadvojvodo Karlo generala Khelm in Mercantini iz Ljubljane v Celovec. Prepozno! Jonbertove, Massenove in Serrurierove divizije so preplavile že vso Koroško do glavnega mesta in ga zasedle (30. marca). Hitro sta se morala umakniti, da se rešita, in bežala sta za nadvojvodo Karlo,

ki se je tudi že umaknil čez Št. Vid do Brež prav blizu severne meje štajerske.

Tako ni še minilo dvajset dni, odkar se je začel dvoboj med Karlo in Napoleonom in že je pribežala avstrijska armada od reke Pjave do Brež, pobita in poražena vzlic vsej hrabrosti v vseh bitkah in bojih. Trst, Reka, Gradisce, Gorica, Pontebo, Trbiž, Beljak in Celovec so zasedli Francozi. — Napoleon Buona-

parte pa je stal le še trideset milj daleč od Dunaja, »srca dednih držav« . . .

V Ljubljani seveda o vsem tem, kar se je med tem godilo na Koroškem in Goriškem, niso vedeli še nič, saj so imeli preveč posla s seboj in z lačnim avstrijskim vojaštvom, ki je polagoma odhajalo na Črnuče in dalje na Gorenjsko.

Na tisti torek, dne 28. marca zvečer so se umaknili zadnji cesarski vojaki po črnuškem mostu čez Savo. Nato so mostnice odstranili, da ni mogel nihče več čezenj. V Ljubljani je bilo prazno in tiho in kakor izmrto; strah in groza pred razvpitimi prevratniki, Jakobinci in sansculotti sta ležala kakor težka mora na vsem mestu.

Vsi tretjina prebivalstva, ki je šlo jedva 19.000 duš, je pobegnila in vzela s seboj vse, kar je mogla. Nekaj starih žensk je nato-vorilo na cize in samokolnice celo svoje postelje, lonce in ponvice ter javkaje in plakaje odkrivajo iz mesta.

Grozni umor kralja in kraljice, strašni potoki krvi revolucije, poročila o besnih bitkah, v katerih je razbrzdana predrznost in blazna hrabrost sansculottov tolikokrat premagala najslavnejši pogum naših starih vojščakov, neprestano umikanje naših polkov, ki ga niti nadvojvoda Karel ni mogel preprečiti, vse to je v Ljubljani vzbujalo strah, da jih čaka najhujše. V najnučnejši tišini in napetosti so pričakovali vsako minuto navala in naskoka Francozov. Vsak zvok so smatrali za grom topov. Le krvave bajonete, divjaške zmagovalce in prestrašno giljotino so videli pred seboj. Vse je izgubljeno! so mislili . . .

Le v brivnici Gregorja Daneta je bilo vesele.

Na mizi pred njim sta stala bokal vina in polna čaša. Zvižgal je in prepeval, pa — šival. Zares, sam je šival mojster Danet in se zločesto smejal in režal, pa včasih celo zavriskal. Sam je bil v vsej svoji hiši, ker tudi njegova žena je pobegnila pred Francozi v Novo mesto k svojim staršem.

»Bog s teboj, ljuba zakonska porcija! Da bi te ne videl nikoli več!« je kričal brivec in se krohatal.

Nato pa je šival in šival, zvižgal in vriškal in pil, vesel in srečen, kakor da se pripravljala na doživljaj, ki ga pričakuje še iz teža.

Diplomatske finese slavne stanovanjske komisije in drugih uradov.

Sedi na Bleiweisovi cesti, izde-
luje, daje in izvršuje paragrafe, ljud-
je stokajo, stanovanja pa so — praz-
na. Stanovanjska komisija pri tem
razume celo diplomatske posle. Evo,
kako!

Poljski konzulat je že pol leta v
hotelskih prostorih »Uniona«. Gosp.
konzul Mistat išče stanovanje ves
čas, kar je v Ljubljani; obljubili so
mu nekoč, da mu ga najdejo sami, a
to se seveda ni zgodilo; našel je sam
stanovanje, a niti tega ni dobil. Stan-
ovanjska komisija je baje končno
rekla, da konzulat sploh nima pravi-
ce do stanovanja, češ, da je trgovski;
to je, sklicujejo se menda na kakšne
paragrafe. Kdor jaha paragrafe, pa
prezre življenje, ki je za njimi, ta ja-
ha — v smrt.

Ne vem, kje stanujejo gospodje
komisarji stanovanjske komisije; zdi
se, da so prav blizu svojega urada
in da zato ne pridejo niti na daljši
izprehod, ki bi jim odprl pogled po
svetu. Vsled tega mislijo, da je tam
na Bleiweisovi cesti kovačnica, kjer
se kuje vsa sreča Jugoslavije.

Vsakdo kuje svojo srečo, a vsak
kovač mora pri tem gledati, da ga
kupci in odjemalci radi obiskujejo;
če jih bo ven metal, mu vse kovanje
ne bo nič pomagalo. Kovačnica mu

bo kmalu postala začaran ali proklet
grad, ki se ga vsakdo od daleč
ogiblje.

Kdor pozna svet, ve, da države
in narodi ne zmagujejo samo po svo-
jih pravicah, tudi ne le po učenih
razpravah, ampak često le po tem,
kako znajo med svetom nastopati,
kakšne »zveze« se jim je posrečilo
dobiti; ne gre pri tem za paragrafsko
korektnost — ta je že hladna —, gre
za neparagrafsko prisrčnost, ki veže
bolj nego gol akt, gre za osebnostne
simpatije, ki si jih zastopniki naroda
ali države znajo pridobiti.

Ljubljanska stanovanjska komi-
sija pa misli, da je to posebna diplo-
matska finesa, če se napram zastop-
niku prijateljske, slovanske dr-
žave sklicuje na domače para-
grafe!

Slovenski del našega naroda ni
šolan za internacionalne naloge; to
je res; a moral se bo šolati. Gospod-
je, ki sede med paragrafi in pred akti,
se te šole ne bodo smeli ogibati.

Naša stanovanjska komisija pa
naj ne misli, da je država nad drža-
vo, zlasti pa ve, da je nad — dr-
žavljan!

NB. Napisali smo te vrste popol-
noma brez vednosti poljskega kon-
zulata.

so jima prav tako še od popreje nane-
njati.

Nadejamo se, da se v tej smrti do
jeseni sigurno še ukrene nekaj posi-
tivnega. Karajni čas je že, potroša kri-
či po najhujši odpovedi. A. H.

† Maršal Svetozar Boroevič.

V noči od 23. na 24. t. m. je umrl,
zadet od srčne kapl, v Celovcu ge-
neralni polkovnik bivše avstro-ogr-
ske vojske Svetozar Boroe-
vič p. l. Bojna. Pokojnik je bil ro-
dom Srb iz Hrvatske. Vzgojen v vo-
jaških šolah. Je bil predvsem vojak,
vendar pa ni postal renegat, kakor
sto in sto njegovih stanovskih tova-
rišev. Bil je eden najspodobnejših
avstrijskih generalov. Ko je l. 1915.
izbruhnila vojna z Italijo, je bil Bo-
roevič imenovan za vrhovnega kom-
mandanta armade, ki je operirala
proti Italiji. Njegovi uspehi, ki jih
je pripisovati njegovi sposobnosti in
nadarjenosti kot vojskovodja in od-
lični disciplini, ki jo je umel vzdržati
v svoji armadi do konca, so splošno
znani. Po prevratu se je Boroevič
umaknil v privatno življenje in je ži-
vel v Porečah ob Vrbskem jezeru.
Pripominjamo, da je Boroevič, ka-
kor smo informirani, opetovano pro-
sil za vstop v jugoslovensko ar-
mado, da pa njegovi prošnji iz nam-
neumljivih razlogov niso ugodili. Dne
21. julija 1919. je naš list priobčil
članek »Zagovor in obramba bivšega
maršala Boroeviča«. V tem članku je
bil reproduciran protokol, ki ga je
Boroevič dne 14. aprila 1919. podpi-
sal pri poveljniku kraljevstva SHS na
Koroškem. V tem protokolu je mar-
šal pobijal trditve, kakor da bi bil
sovražnik Jugoslavije, ter dokazo-
val, da je baš kot poveljnik soške
armade storil vse, da obvaruje jugo-
slovske zemlje pred vojnimi gro-
zotami. V tem protokolu je Bo-
roevič povdarjal med drugim: »Nekako
čudno je, da se obrekuje in kaznuje
prav tistega moža, kateremu se ima-
ta Kranjska in zapadna Hrvatska za-
hvaljevati, da jih ni že takoj začel
koma italijanske vojne preplavil so-
vražnik. Ne da bi se hotel hvaliti,
lahko že danes z dobro vestjo, še
predno je objavljen zgodovinski
obris teh dogodkov, rečem, da je
bilo zgolj od mene odvisno, da smo
sprejeli borbo na Soči in ne na Savi.
V tem slučaju bi se Ljubljana danes
nahajala v istem stanju, kakor Gori-
ca, in Kranjska bi ne imela svoje na-
rodne vlade, marveč italijanski gu-
vernemnt in bi bila puščava... Sem
pravoslavne vere in sem trpel
pod tem vso svojo službeno dobo.
Kot poveljnika hrvatsko - slavonske
domobranstva me je pet let
neprestano osumljala Frankova
stranka, ki je agitirala proti meni na
Dunaju in v Hrvatski. Še poleti leta
1918. so me v hrvatskem saboru javno
napadli kot srbskega agitatorja.
Tem bolj čudno se mi zdi, da se me
sedaj označuje kot sovražnika drža-
ve SHS, ko mora vsako dete v tej
državi vedeti, da sem bil vse svoje
življenje vojak in samo vojak in da
sem se kot tak izogibal vsakega po-
litičnega delovanja. V zavesti meni
povzročene krivice, v zavesti, da sem
med vojno delal samo čast Jugoslo-
venom, katerih zvest sin sem bil
vsikdar in bom ostal vedno, apeli-
ram na čustvo pravičnosti vseh me-
rodatnih činiteljev v kraljestvu
SHS, da mi dajo javno in tudi pre-
bivalstvu umljivo zadoščenje. Tega
zadoščenja Boroevič ni dobil, dasi
se sprejemali v našo armado razne
častnike, ki so bili gotovo manj
vredni našega zaupanja, kakor Bo-
roevič, ki je v gori citiranem proto-
kolu pred vsem svetom podal svoj

konfiteor, da se čuti zvestega sina
osvobodene Jugoslavije. Boroevič je
bil nesporno najgenialnejši vojsko-
vodja v bivši avstro - ogrski armadi
in zgodovina mu bo brez dvoma pri-
znala eno najodličnejših mest v sve-

tojni vojni. Umrl je v prognanstvu
na Koroškem kot siromak, pozabljen
in zapuščen od vsega sveta. Pokop-
ljejo ga danes v Celovcu. Našo ar-
mado zastopa pri pogrebu podpol-
kovnik Kvaternik.

Telefonska in brzojavna poročila.

NOVI ITALIJANSKI KABINET.
LDU. Rim, 21. maja. (DKU.)
Agencia Stefani poroča: Novi kabi-
net je sestavljen tako-le: predsed-
stvo in notranji posli: Nitti; zunanje
stvari: Scialoja; kolonije: Ruini; za-
klad: Schanzer; fin.: Nava; dela:
Toano; poljed.: Micheli; industrija:
Abbate; pravosodje: Falconi; voja-
na: Rodino; mornarica: Cecchi; no-
uk: Torre; odrešene pokrajine: La-
pegna; pošta: Paratore.

LDU Rim, 22. maja. (Dun. kor.)
ur. — Stefani) Radikalna, konsti-
tucionalna, demokratska in reformi-
stična skupina so sklenile, da bodo
podpirale kabinet Nittijev. Temu na-
sproti pa bodo, kakor poroča »Mes-
saggero«, stopili oficijalni socialisti
v opozicijo. Kabinet Nittijev bo torej
razpolagal z veliko večino.

MEDNARODNI KONGRES.
LDU Pariz, 22. maja. (Dun. kor.)
ur. — Brezlično. Po poročilih iz Že-
neve bo svet narodne zveze izvolil
Gustava Adorja za predsednika med-
narodnega kongresa, ki bo po konfe-
renci spaški v Bruslju.

REPARACIJSKA KOMISIJA.
LDU Pariz, 22. maja. (Dun. kor.)
ur. Havas. Louis Dubois je bil so-
glasno izvoljen za predsednika repa-
racijske komisije.

NAPETOST MED POLJSKO IN
ČEHOSLOVAŠKO.

LDU. Dunaj, 22. maja. (DKU.)
Kakor poročalo listi, je potekla noč

v vzhodni Šleziji na glasovalnem
ozemlju vobče mirno. Poljski rudarji
stavkajo vsi in zahtevajo odstranitev
českega orožništva ter odstop med-
zavezniške plebiscitne komisije. Ka-
kor javlja »Česke Slovo«, je na eni
poslednjih sej poljskega parlamenta
poslanec Olombinski zahteval, naj se
prejrajo diplomatski stiki s čehoslo-
vsko republiko. Sprejet da je bil
predlog, da naj vlada zahteva od-
stranitev čeških uradnikov in delav-
cev iz Tešina, ker bi se sicer Poljaki
moral sami postaviti v bran. Pred-
log, po katerem naj se prekinijo di-
plomatski stiki s čehoslovaško repu-
bliko, je bil oddan posebni komisiji.

AMERIKA IN NEMCIJA.

LDU Pariz, 22. maja. (DKU.)
Kakor poroča »Matin« iz Washingto-
na, je reprezentacijska zbornica več-
raj sprejela resolucijo Knoxovo, kjer
se izjavlja, da je prenehalo vojno sta-
nje z Nemčijo.

AVSTRIJSKE GARNIZIJE.

LDU Dunaj, 24. maja. Kakor pi-
šejo ponedeljski listi, bo imela av-
strijska republika 30 garnizij. Naj-
večje bodo na Dunaju, ki bo štela
8300 mož, v Gradcu z 2150 možmi,
v Lincu z 1850 možmi, v Celovcu s
1150 možmi, v Stockerau s 1000
možmi. Najmanjše posadke bodo
Enns, Radgona in Schwaz, vsaka po
1000 mož.

Vprašanje dekl. internata „Mladike“.

Ze nad poldrugo leto je poteklo,
odkar smo ujedinjili Jugoslavlani po-
stali neodvisni in sami svoji gospodar-
ji na naših tleh — in odkar smemo tu-
di v največji in najvažnejši kulturni
panogi, t. j. o ustroju, razvoju napred-
ku, razviti in svobodnem razmahu na-
šega celokupnega šolstva sami odlo-
čati.

Eno najbolj perečih, a žal nekam
neumljivo zavlačevanih šolskih vpra-
šanj, je zopetna otvoritev težko - po-
grošanega dekl. internata »Mla-
dika« v Ljubljani. Da se ta zavod na-
novno otvori in posloje zopet posveti
svojem prvotnemu namenu, smo se na-
dejali — za jesen — že lani ob tem ča-
su, kaj še-le letos! Toda, kakor stanje
cele zadeve še momentano kaže, se nam
vrata »Mladike« še niti z nastopnim le-
tošnjim šolskim letom ne obetajo od-
preti.

Položaj v Sloveniji se je od veli-
kega zgodovinskega prevrata sem, ka-
kor v vseh smereh, tako tudi z ozirom
na šolstvo in izobraževalna zatočišča
za našo mladino temeljito izpremenil.
— Vzprlo novonastalih razmer tvoril
dandanes Ljubljana skoro edino in na-
ravno zatočišče naše mladine. Spre-
memba situacije se pozna zlasti v kro-
gih štaj, in podeželni Slovencev vob-
če, ki žele in ki so pravzaprav tudi pri-
morani, spraviti poslej svoj šolajoči se
naraščaj istotako v Ljubljano pod šol-
ski krov. — A žal, kaže se, da jih je
mnogo - mnogo postavljenih pred zelo
zagatne zapreke. Že dejstvo, da je tež-
ko najti obitelji, ki bi bile voljne in pri-
kladne nuditi primerno zavetje osobito
hčerkam iz takih rodbin, ki jim nika-
kor ni vseeno, kje je njihov otrok shra-
njen, je pravzaprav trnjeva točka. — Pa
je čestokrat tudi težko in skoro nemo-
goče, zahtevati od staršev, kojih oskrbi
prepuščamo našo deco, da bi ji posve-
čali ono nadzorstveno pažnjo, ki jo
inak zlasti dekl. internati lahko nudijo ob-
ni internati.

Varstvo in zaščitno čuvanje pred
slabovpljivajočimi, često celo izprjeval-
nimi opasnostmi ulice in mestnega ži-
lja; dobra zdravstvena, prehranjevalna
in stanovanjska oskrba — odgoja v
smislu prave družbene olike, ki jo za-
hteva smotrna, moderna in vsestran-
ska življenska naobrazba zlasti našega
inteligentnejšim slojem pripadajočega
naraščaja, to vse so momenti, ki delajo
interesiranim materam nebroj skrbi,
pomislekov in preglavje.

Otvoritev »Mladike«, ali sličnega
zavoda, bi bila za sedanje spremenjene
šolske razmere v Ljubljani krvava po-
treba.

Merodajni činitelji naj bi torej vze-
li to vprašanje in današnji glas iz vrst
prizadetih staršev na deželi — z vsi
resnobno in nujno v pretres. — Jeli za-
deva glede skorajšnje in končne od-
vratne »Mladike« res toliko težko izvedli-
va? Menda ni slovenskega izobraženca,
ki bi mu v šubičevi ulici naše presto-
lice ne bila znana lepa, moderna stavba
internata »Mladike«, v koji bi bilo
udobnega prostora za nastanjenje naj-
manj do 200 dekle. Začasno je zasede-
no to poslopje po šoli, po liceju in žen-
ski gimnaziji, ki seveda tudi morajo
biti, ki pa se žalibog še vedno ne mo-
rejo izseliti v ono stavbo, ki stoji po-
leg Mladike na Bleiweisovi cesti in ki
je bila nalašč za licej zidana. V tem po-
slopiju se je namreč nastanil takoj po
preobratu državni železniški urad, ki
še ima vkljub temu, da je odšlo nad po-
lovice osebja v Zagreb, okupiran večji
del poslopja. Spodaj so na pr. uradne
pisarne s stanovanji, lokali za premo-
ga kuhinja za železničarje itd. Prav
radi uvidevamo važnost in potrebnost
poslovanja železniškega urada, toda
kje stoji zapisano, da bi moral imeti
ta železniški urad v zakup uprav naj-
lepše ljubljansko šolsko poslopje, ki je
mestna last in vrhu tega še odmenjeno
liceju, edini dekl. šoli te vrste, ki jo
sploh imamo v slovenskem delu naše
države.

Ne bi li bilo možno in obenem tudi
na obe strani ustrezno, da dobi železni-
ca za slučaj, da ni drugega prikladnega
poslopja na razpolago, primerne bara-
ke, kjer bi se mogla začasno naseliti
s svojimi uradi in kjer bi se dala služba
domalega ravno tako opravičiti kot v
sedanjem poslopiju. Poleti se dela v teh
uradih večinoma itak predpoldne, ko še
vročina ni še prebuda, pozimi se pa
dado tudi barake kuriti. Glede dovolj-
ne nabave kuriva (premoga) je težko
verjeti, da si drž. železnica ne bi znala
ali ne bi mogla pomagati.

Obračamo se tem potom na vse me-
rodatne kroge, do vlade, do občinskega
sveta, do direktije državnih železnic, in
zlasti še do velezašlužnega gospoda
župana dr. Tavčarja, ki je znan in spo-
štovan kot vesekoli razsoden, energič-
en, kulturne ideje podpirajoč in mo-
derni misleč mož, da kot šef mestnega
gospodarstva zastavi ves svoj odločilni
vpliv v prilog naših težnji. Vse te prosi-
mo, da blagovolijo nemudoma storiti
potrebne korake v svrhu pravočasnega
izpraznenja »Mladike«, da se poslopije
zopet posveti svojemu prvotnemu na-
menu; hkrati pa tudi, da se vzpostavi
reden pouk na liceju in ženski gimna-
ziji, in sicer v poslopiju in prostorih, ki

vzgor do zadnje postaje: Lom-
nica.

Sredi gozdov leži tu pod Tatro
znano letovišče, ki je bilo doslej do-
stopno le madžarskim in drugim
magnatom, po prevratu pa je prešlo
v last čehoslov. državi. Čutimo, da
smo v gorskem ozračju. Okoli in
okoli se razprostirajo jelkovi lesovi,
vmes so speljane lepe ceste in na
najlepših krajih stoji prvovrstni mo-
derni hoteli z vsem komfortom. Tu
sem je prihajala gospoda poleti in
pozimi na šport in zabavo. Nekaj
hotelov je sedaj zaprtih. Najlepši
hotel »Prago« so lansko leto oropali
Madžari. En hotel je izpremenjen v
otroško zdravilišče.

Ustavili smo se v hotelu Lomni-
ca in smo se nekoliko odpočili. Po-
krajina okoli nas je nas spominjala
na kamniško Bistrico. Žal, da je
megla nam zakrivala pogled na go-
ve. Nad nami se je dvigal Lomniški
Ščit, videli pa smo samo njegov mo-
gokni hrbet, glava se je skrivala v
oblačih. Visok je 2634 m, torej se
približuje po višini našemu Orin-
tavcu.

Tatra po svoji lepoti morebiti
se dosega veličastna krasota naših

alp, po svojem naravnem bogastvu
pa tvori najlepše slovansko pogorje.
Alpe so le deloma naša last, kolikor
jih obsegajo naše slovanske pokra-
jine — Tatra pa leži sredi slovans-
stva: na njej in okoli nje se stikajo
Čehoslovaki, Poljaki in Rusi. Tik za
Tatro pretrgata Poprad in Dunajec
Karpate in tu je bila že stara pot
med severom in jugom. Zato se je tu
na visoko Tatro povzpeli slovanski
pesnik Jan Kollar, ko je v svojem
predslovju k »Slave hčeri« pel bud-
nico slovanskim narodom: odtod se
je razgledal po zapuščenih slovans-
kih deželah in po slavni zgodovini:
tu je prerokoval o bodočnosti.
Tu ta zemlja leži pred mojim očesom sol-
sečim
nekaj zibelka, sedaj naroda molega grob.
Noga, postoj, ker svet je ta kraj, kamor-
koli mi stopiš;
dvigni nad temo se gor — tam na nižave
poglej.
Tatre shaj...

Pred sto leti je zadonela ta pe-
sem iznad tatarskih vrhov. Odme-
vala je od gor do gor in budila mrtve
iz spanja. Ob nji se je prebujal slo-
vanski rod. Zgodilo se je, kakor je
valeval pesnik:

Odzvine daljna gorska se temena
na sprev moj žalni v daljo in Sirjavo,
od tam, kjer Donava deli planjavo,
tja do širokega zatoka Rena.
Odmeval v njem ti, Tatre silva stena
in češko polje slavno in krvavo
in morje in otoki, kjer v višavo
škropi ob hramih starodavnih pena.

Tu je klical Kollar svoji Slavij
da ji je dan temelj v Tatru in v Uri-
lu, in prijatelju je naročal:

Spoštuj svoj rod, daruj ga misli žale,
in kjer ranico skrila je temota,
povzdigni glas, da sliši v zadnja kota
se jek slovanski s Tatre gluhe skale.

Olas iz Tatre je odmeval tudi po
naših alpskih vrhovih, in slovenske
pokrajine so ga dobro čule, saj smo
peli »po jezeru«.

Culte gore in vrhovi,
da sinovi Slave smo...

Sedeli smo na verandi velikega
hotela in smo gledali v lepe pobeje-
ne bregove nad seboj. V hotelu je
bilo le malo gostov-smučarjev, ki so
prišli sem na zimski šport.

Pri obedu je bilo nekaj lepših po-
zdravov. In pod stano slovanske

Dr. I. L.

Na Slovaškem.

V Tatru.

Ko smo se zjutraj zbudili, smo
videli, da smo v Popradu. Poprad!
Kje je to? Pogledali smo na karto
in smo videli, da smo prišli precej
visoko na sever, pod skrajno sever-
no mejo Slovaške, pod visoko Ta-
tro. Svetovna vojna nas je naučila
precej — slovanskega zemljepisja.
Nekateri so imeli »nazorni pouk«, in
so si na lastne oči vse ogledali, dru-
gi so doma stikali po zemljevidih in
gledali »kje smo že...« Toda naši
zemljevidi so nam govorili o tujih
imenih, zato je nam marsikak vojak
pripovedoval, da tu in tam na sever-
nem Ogrskem prebivajo Slovaki,
kakor je marsikak tujec začudeno
gledal, da Ljubljana pravzaprav ni
nemško mesto.

Pa kaj tuji! Saj smo sami ko-
maj vedeli, kje prebivamo. Slovaki
so bili skoraj popolnoma skriti pod
madžarsko skorjo: v šoli sploh
nismo imeli narodopisne karte: to
bi bilo nevarno. Učili smo se po kro-
novinah na Ogrskem pa niti teh ni

bilo, bili so samo komitati. Zato ni
čuda, da smo le malo vedeli, kako
daleč segajo Slovaki. Spominjam
se, da smo v šoli čuli o nekem Po-
pradu, kdo pa prebiva tam ob Po-
pradu, o tem nismo ničesar zvedeli.
Zunaj je bilo hladno: po pokra-
jini je zapadel sneg. Prestopili smo
na lokalno progo, ki nas je odpeljala
v Lomnico.

V vlaklu smo našli nekaj novih
slovaških prijateljev, ki so bili spo-
tomata vstopili. Med njimi je bil naš
slovenski slikar Žabota. Začudil sem
se, ko sem ga zagledal pred seboj,
kajti videla sva se nazadnje v Pra-
gi, ko je tam študiral na akademiji.
Pozdravil je nas zelo veselo, ker že
dolgo ni imel prilike govoriti z ljud-
mi iz domovine. Udomačil se je po-
polnoma v Sv. Mikulašu, kjer ima
svoj ateller in se mu dobro godi.
Slovaki ga prištevajo med svoje si-
kare in čital sem poročilo o umet-
niški razstavi, kjer piše poročevalec
o njem mnogo pohvalnega. Z njim
je bila tudi gospa dr. Lackó iz Sv.
Mikulaša, znana slovaška rodoljub-
ka, ki je mnogo dobrega storila za
slovaški narod. Skozl zasneženo po-
krajino se je naša proga vila na-

ljudstva je izpostavljena raznim akcijam. Nemška vlada je odkritno demokracija, toda od desne in leve prežita reakcija in prevratna nevarnost spartakovcev. Tako je govoril Nitti francoskim novinarjem. Na opazko da je Francija morala žrtvovati toliko krvi je odgovoril Nitti: Italija je izgubila 500.000 ljudi, 500.000 Italijanov in prav nobenega kolonijalnega vojaka. Nadalje je izrazil upanje, da bo mogel v najkrajšem času sprejeti Madžare v Rimu ravno tako prijateljsko, kakor je sprejel dr. Rennerja. Nittijev značaj je ravno tak, kakor njegova zunanja politika: energičen, priazen in prekan. Njegov vrat je debel, oči se mu svetijo in se zanimajo za celo okolico. Baj je kako veliko poje in z velikim tekotom. Eno leto je strasten kadilec, drugo leto pa ne pokada niti ene cigarete. Casopiseje spušča in je v prijateljskih stikih z novinarji. Najljubše pa mu je, če se ga pusti v miru.

— Angleški žurnalisti v Čehoslovaki. Iz Prage poročajo, da obišče delegacija zveze angleških žurnalistov prihodnji teden Čehoslovaki.

— Stavka čehoslovških otrok na Dunaju končana. Dne 19. t. m. se je sešla v mestni dvorani ožja šolska komisija pod predsedstvom mestnega svetnika gosp. Speiserja. V tej seji se je sporočilo Čehoslovakom, da so na razpolago za namesčanje stavkujočih čehoslovških otrok na Dunaju (stavka je trajala 6 mesecev) šolska poslopja v okrajih drugim, petem, sedmem, devetem do osmim, dvajsetim in v denindvajsetem, in sicer vsakdan popoldne od 2.—6. ure. Takoj po binkoštnih praznikih prično z vpisovanjem čehskih otrok in nato s poukom. Tako je vestraja čehoslovška šolska stavka na Dunaju ugodno končana.

— Zanimiva razkritja o Ludendorffu. Zgodovina Hans Delbrück, ki se peča že nad 30 let z vojno zgodovino, je priobčil v »Preussische Jahrbücher« zanimiv članek o Falkenhaynu in Ludendorffu. Delbrück dokazuje na podlagi tozadevnih študij, da so bila med obema generaloma ostra nasprotstva, ker je bil Falkenhayn že l. 1915 za spozrazmen mir, dočim se ima Nemčija le Ludendorffovi ofenzivni strategiji zahvaliti za svoj poraz. Ludendorff je nastopal večkrat na svojo roko in se ni menil mnogo za navodila generalnega štaba. Ko se je začela velika antantna ofenziva od Arrasa do Reimsa, se je Falkenhayn v zadnjem trenutku posrečilo, da je postavil tja nove čete, ker bi bila drugače nemška vojska popolnoma uničena. Ludendorff pa je istočasno nameraval svojo novo ofenzivo na vzhodu. Nemška ofenziva l. 1918, kateri je sledil konec vojne, se je vsled Ludendorffove neuvrednosti in nepoznavanja lastnih in sovražnih moči ponesrečila. Delbrück pravi, da je bila Nemčija izgubljena v trenutku, ko se je sklenilo, da se izroči usoda države v Hindenburgove in Ludendorffove roke. Tako preprosto priznani nemški zgodovinar strateške zmožnosti nemških vojskovodij, ki so bili navsezadnje le orožje v rokah nemškega imperijalizma, ki je moral prejeti ali pozneje naleteji na odpor zapadnega imperijalizma.

— Fiasco nemških socijalnih demokratov v Čehoslovaki. Nemški socijalni demokratje v Čehoslovaki so hoteli skupno s čehoslovškimi sodelovati izvesti energično akcijo v prehranjevalnih zadevah, to je, hoteli so imeti generalno stavko. Ali češki delegati so se na to stvarnem zborovanju odločno izrekli proti generalni stavki, ki bi hudo zadela kmetijsko delo. Nemci so odšli ogorčeni, rekoč, da bodo odselej delali na svojo roko.

— Ukrajinski protest proti Petljurovemu paktu. Ukrajinski narodni svet na Dunaju je sklenil na svojem zborovanju oster protest proti Petljurovemu paktu, po katerem se Poljaki zavezujejo, da mu bodo pomagali prodirati v notranjost Ukrajine v svrhu osvoboditve Ukrajine in po katerem postopa Petljura Poljakom znatne dele ukrajinske zemlje. Apelirajo zlasti na Zvezo narodov, ki ima štiti ravnopravnost vseh narodov, in na vse civilizirane narode sveta, da bi se obrnili proti poljskemu početju in nepravilni konec poljski imperijalistični pohlepnosti po ukrajinski zemlji.

Tatro, ki je šele sedaj postala zopet naša, je bilo toliko spominov na preteklost in toliko misli na bodočnost. Kar se tiče turistik, so Madžari popolnoma obvladali te slovaške kraje: v tem oziru niso štedili; stavili so lokalne železnice, tramvaje in celo vzpenjače. Peljali smo se po obodu na Smokovec. To je višava s krasnim razgledom na gore in na dolino. Vozili smo se naprej z električno železnico, ki vozi iz Tatranske Lomnice in potem nas je dvignila vzpenjača v višavo na Smokovec. Bili smo nad 1000 m visoko. Ker je pomale snežilo, ni bilo posebnega razgleda, a videli smo, kako je madžarska uprava skrbela za to, da je pospeševala promet v teh gorskih krajih. Kaj bi se dalo storiti v naši kamniški Bistrici, v Vratih, v Logarjevi dolini, na Jezerškem, v Bohinju in drugod! V tem oziru bi se mi v Tatrah marsičesa naučili.

Po poti smo imeli priliko videti delo gorskega orkana, ki je tu divjal l. 1911. Podri je cel gozd daleč na okoli. Po dolini se je nam nudil lep razgled. Tam dol leži Spilška Sobota. Od tam je razgled na gora, ki je

Novo središče ruskih monarhistov v Berlinu. Iz Berlina poročajo, da se je sestavilo tam novo središče ruskih monarhistov, ki ima svoj sedež v saloni kneginje Barjatjanske. Polkovnik Rodzianko organizira belo armado iz ruskih emigrantov, ki ima biti poslana Poljakom na pomoč.

— Peppino Garibaldi v Varšavi. Iz Rima je odšla na Poljsko trgovska misija pod vodstvom komendatorja Beneditija iz Toskane. S to misijo se je

Železničarjem o pojasnilo.

Iz Beograda prihajajo razna nekontrolirana poročila, da je vprašanje delavskih plač itd. ugodno rešeno in, da glede nastavljenosti ni še nič rešeno. Vsa ta poročila so netočna in ne odgovarjajo resnici, tudi netočne in neistinite so razne govorice, ki jih razna špa zopetnik ljubljanskega pododborja »Saveza« in narodni predstavnik komunist sodrug Joža Kopač, da je minister dr. Korošec pragmatiko odklonil. Resnica je, da se pogajanja radi vseh teh vprašanj vršijo še vedno v Beogradu. Resnica je, da je ministarstvo obrabeja odklonilo pogajanja z železničarji, takozvanimi tajniki komunističnega Saveza, predvsem beogradskega tajnika komunisti Luka Pavičevića. Pri pogajanjih sodeluje osem oz. sedem zastopnikov narodnih organizacij, šest članov železničarjev od Saveza in sicer 4 strojevodje in en vlakovodja in ključavničar, dalje en zastopnik nevrtalev neorganiziranih železničarjev iz Srbije in zadnje dni tudi zastopnik ljubljanske Prometne zveze, ki je bil od ministra dr. Korošca posebej poklican. Pogajanja teko počasi in je dogovorjen do sedaj samo pravilnik za delavce, vendar še ne definitivno, ker te določbe med prazniki še predelajo posamezne direktije in stavijo ev. pred-

Iz naše kraljevine.

— Regent Aleksander. Regent Aleksander je v soboto prisostvoval v Narodnem gledališču predstavi opere »Jevgenij Onegin«. V nedeljo se je odpeljal v spremstvu ministra za prosveto Pribečevića na lov v Kupinovo v Sremu. Nocoj se povrne v Beograd.

— Seton Watson na potu v Jugoslavijo. LDU. Beograd, 24. maja. Iz Pariza javljajo, da je minister za zunanje stvari dr. Trumbić priredil ondi obed na čast angleškemu publicistu dr. Seton Watsonu.

— Policijske šole. LDU. Beograd, 24. maja. Podpisana je naredba o policijskih šolah.

— Ureditev učiteljskih plač. LDU. Beograd, 24. maja. Minister prosvete je upošteval ugovore učiteljev glede njihovega nazadovanja pri ureditvi njihovih draginskih doklad in je podvzel vse potrebne korake, da se nedostaki odpravijo.

Neodrešena domovina.

— Slovensko šolstvo na Goriškem so Italijani skoro uničili. Od vseh šol, ki smo jih imeli Slovenci v Gorici pred vojno, ni danes odprta niti ena šola in tudi tistih slavnih takto generozno dovoljenih »slovenskih paralelek« na ljudski šoli v mestu nocoj odpreti. Leta 1914/15 je bilo na slovenskih šolah v Gorici 2946 učencev in učenk. V spomenici, podani italijanski šolski oblasti v decembru 1913., se je naznanilo, da je pripraviljenih v mestu nad 700 šolobveznih otrok za ljudsko šolo. Ali Italijani se brigajo za slovenske otroke po svoje, to je, vabijo jih v italijanske šole. Na običnem zboru »Edinosti« Trstu v letošnjem januarju pa se je povdarjalo tudi, kako slabo je s šolstvom med Slovenci na delu. V samem goriškem okraju v 25 šolskih občinah ni nikakršnega šolskega pouka. Za italijanske šole pa je povsodi izborna preskrbljeno in ako bi kaka slovenska občina prosila, naj jej-otvorijo italijansko šolo, bi se to zgodilo takoj drugi dan. Z uničevanjem slovenskega šolstva ravno kažejo Italijani, kako hočejo narodnostno ubiti goriške Sloven-

peljal v Varšavo tudi Peppino Garibaldi, ki hoče Poljakom predavati o »Novi Italiji«. Italijani iščejo velikih vezí s Poljaki. Zato so ustanovili s Poljaki desletje za nastopne družbe: Polpetrole s kapitalom 60 milijonov, potem Consorzio italo-polacco, »Societa per il commercio italo-polacco« v Milanu, v Turinu, v Rimu so slične družbe, ustanovila se »Ranka italo-polacco«. Trgovska misija, poslana na Poljsko, je resna. Peppino je pa smešna figura.

loge. Glede pragmatike je sedaj na vrsti določba o osemurnem delavniku in potem pridejo plače in doklade na vrsto. Delo je oteženo, ker zastopniki ministarstva saobračaja nimajo enotnih direktiv in tudi ne pregleda, ker je do sedaj samo eden teh (inž. Nikolič) pri pragmatiki sodeloval. Na drugi strani pa nimajo zastopniki železničarjev iz Saveza prav nikakega pojma, ker niti osnutka pragmatike niso prej videli, še manj pa poznali; še le delegati ministarstva so jim na seji med diskusijo pragmatike dali en izvod. O Prometni zvezi nam pa sploh ni treba niti govoriti. Ta je komandirala k pogajanjem sicer poštenjaka — a brez potrebnih podatkov, ker jih pač ni mogla dati, ker do sedaj ni Prometna zveza delala prav nič in tudi ni imel kdo delati! Zahteva narodnih organizacij je pravilnik popraviti in povečati dohodek ob enem tudi nastavljenecem s 1. marcem 1920, ker bodejo ravnateljstva rabila najmanj tri do pet mesecev, predno prevedejo nastavljenec v nov plačilni regulativ. Od pragmatike narodne organizacije pod nikakim pogojem ne odstojijo. Tovariše pozivamo, da ohranijo mirno kri in red ter se ne dajo bogati od raznih agentov provokatorjev. Ljubljana, dne 22. maja 1920. Predsedstvo ZJZ.

ce, ako jih zadene ta nesreča, da bi prišli pod Italijo. Sramota, za katero ni pravga izraza, je to, kar počnejo Italijani s slovenskim šolstvom na Goriškem. Ali jugoslovanski narod kliče in zahteva, da se mora z goriškim Slovenstvom na mirovni konferenci postopati pošteno in je prideliti k odrešenju narodu. Goriško Slovenstvo je naše in ne sme nikdar umreti!

— Pod vlak se je vrgel v Gorici v bližini »Rdeče hiše« vpojenji major Giovanni Alvin. Truplo je bilo strahno razmesarjeno. Alvin je bil star 65 let in neozdravljivo bolan.

— Vedno eksplozije. Na Mainici ob Soči je bila te dni velika eksplozija, katere žrtev sta bila dva mladeniča iz Sovodenj. Eden se imenuje Angelj Cijan.

Kako je v resnici!

Če bi mi bili pred letom dni malo manj sentimentalni in ne bi bili verjeli tako slepo v naklonjenost mirovne konference, bi si bili lahko prihranili plebiscitne sitnosti na Koroškem. Pa kakor šepečejo mnoga znamenja, nas smola še ni spokorila in zopet polagamo svoje upanje na abstraktno vrednoto, na silo narodne zavednosti koroškega slovenstva. Imamo pač to naravnost antipatično narodno lastnost skupno z Rusi, da vpletamo v politične račune negotove veličine in potem teoretiziramo, ko tuja manj skrupulozna inicijativa žanje, kjer so Slovani orali. Da, zgoditi se nam zna, kakor boljševiškim državlnikom pri brestlitovskem miru, da bodeimo namreč naknadno protestirali, ko se bodo utrjena dejstva rogala naši rahlodušnosti.

Bil sem čez zimo na Koroškem in sem odnesel vtis, da ni vse tako, kakor se zrcali v glavi ljubljanskega kavarniškega politika. Onih 80% glasov oddanih pri poskusnem plebiscitu v naš prilog ni ravno tako sigurna in trajna imovina. Stokrat križajoče se rodbinske, gospodarsko-kmetijske, kupčijske in ne najmanj aprovizacijske odvisnosti so izigrale svoj vpliv zares v naš prilog —

ampak kdo nam jamči, da se bo to za par mesecev ponovilo? Nemški propagandni fond, razsejani s rafinirano spretnostjo od marljivih agitatorjev v naši zoni, porajajo že za našo stvar nerazveseljive uspehe, mi pa čakamo skrižanih rok in z našo pasivnostjo naravnost podpiramo tuje početje. Pa eva, da me ne sumite kavarniških nazorov, odlomka iz pisma spodnjerožanskega malega kmeta: »Splošno je znano, da čas glasovanja ni več daleč. Kako bo isto izpadlo, sicer očitno nikomur ne dela skrbi, ampak, ko pa človek vidi razpoloženje ljudstva na raznih krajih, se ga poloti nekako drugačen občutek. Res, da se je izvedlo že parkrat poskusno glasovanje, na isto pa menda ni dala veliko. Preveč je

takih, da rečejo, zdaj se lahko podpišem. In pa nemškutarji, kako brusijo jezike in begajo naše ljudi! Seveda se pravi, naj bi se vsak naznanil oblasti, kdor hujša proti naši državi, kar pa ni tako lahko se podstopiti, če ne more naravnost dokazati. Vpričo mene takšen čigán ne bo rekel napačne besede, svoje jezike brusijo navadno okrog omahljivcev, in bojazljivcev, ko pa ga hočeš uloviti za njegov jezik, oziroma bi moral iti kdo pričat, takoj ničesar ne bo vedel in nič slišal. Zraven tega imaš pa še mnogokrat vtis, ko da jim gre do oblasti še na roko.«

Dostavljamo, da prihaja to poročilo iz najbolj slovenske vasi v Rožari dolini. A. P.

Dneone vesti.

V Ljubljani, 25. maja 1920.

— Razmeram na Koroškem posvečajo naše oblasti premočno pozornost. Ne gre, da se za Koroško meri z istim merilom, kakor pri nas in da se postopa po isti birokratski šabloni, ki je bila v navadi v stari Avstriji. Ugotovili smo že, da je finančna uprava pustila prodajo tobaka na Koroškem v rokah istih ljudi, ki so imeli tobačne trafike v stari Avstriji, dasi je znano, da so trafike na Koroškem večinoma v rokah nemškutarjev. Takoj s prvega početka bi bilo torej potrebno, da bi se vprašanje trafik podvrglo najstrožji reviziji. Trafike naj bi se odvzele vsem notoričnim narodnim nasprotnikom ter se oddale zanesljivim našim ljudem. To bi bilo v državnem interesu, saj je vendar že vsakemu detetu jasno, da je vprašanje tobaka dandana na Koroškem že pravi politikum. Toda to se ni zgodilo v veliko škodo naše narodne stvari. Nasprotno, do sedaj se je iz nam nerazumljive ljudomilosti ščitilo nemške in nemškutarške trafike in posledno zapostavljalo naše ljudi. Tako imajo trafike v Logavasi in Škofljah ob Vrbskem jezeru tik ob demarkacijski črti izključno samo Nemci in nemškutarji, ki odkrito priznavajo, da so pristajali Avstrije in ki se čisto nič ne boje, da bi se ne udeleževali protidržavne avstrijske propagande. V hišah teh trafikantov se vrše dan za dnevom konventikliji nemških avstrijskih agitatorjev, kjer se snujejo naklepi proti naši državi in odkoder poteka vsa propagandna akcija za sosedno Avstrijo. Mnogo naših ljudi je že prošlo za podelitev koncesije za prodajo tobaka, toda finančna oblast je vse te prošnje odklonila. Kaj nje mar državni, kaj narodni interes! Posebno značilen je ta — le slučaj: »Trgovec in gostilničar Mih. Schleicher, v Logavasi, navdušen Slovenec, ki si je pridobil s svojim delovanjem velike zasluge za narodno stvar, je lansko leto vložil prošnjo, naj se mu podeli nova trafika. Njegovo prošnjo je okrajno finančno ravnateljstvo v Ljubljani dne 9. januarja 1920 odklonilo, češ, da zadoštuje za Logavas že obstoječa trafika Elizabete Krammer. Oblosti se ni zdelo vredno, da bi se informirala, kdo je prositelj Mihael Schleicher. Ako bi se informirala, bi izvedela, da je bil Schleicher tisti, ki je bil v težkih časih avstrijskega gospodarstva, ko se Slovenci na Koroškem niso smeli v narodnem oziru niti ganiti, stebel Slovenstva ob Vrbskem jezeru, ki je kot občinski tajnik v slovenskih občinskih uradih ob Vrbskem jezeru uvajal slovenski uradni jezik in se uspešno boril proti nemško-nacionalnemu koroškemu deželnemu odboru, ne da bi našel v tej borbi zadostne opore v slovenski

javnosti. Izvedela bi, da so Nemci Schleicherja, ko so l. 1919, potpisali naše čete s Koroškega, aretirali in ga držali kot nevarnega jugoslovenskega agitatorja v internaciji od 29. aprila do 30. septembra 1919. Mož bi torej vsekakor zaslužil, da bi se upoštevalo njegovo prošnjo, to tem bolj, ker je notorično znano, da je edina trafika v Logavasi v rokah zagrizenih nemškutarjev, kjer dobivajo tobak pač Nemci in nemškutarji, dočim se Slovence dosledno zapostavlja in raje izroča tobačne izdelke ljudem, ki jih potem vtihotapljuje v glasovalno cono B, da vzdržujejo tam dobro razpoloženje za Avstrijo. A to ni edini slučaj, takšnih slučajev je na stotine. Birokratski belec pa dirja naprej po oni in isti široki cesti, katere je bil vaju v pokoljni Avstriji.

— Čeho-slovaški legionarji se ustavijo v Ljubljani. V par dneh dope v Trst s parnikom »Präsident Grant« nadajni transport čeho-slovaških legionarjev, ki se iz Sibirie preko Vladivostoka vračajo v domovino. Ta transport ima s seboj svoj lastni orkester, sestojel iz 100 glasbenikov pod vodstvom skladatelja Františka Karla. Orkester čeho-slovaških legionarjev bo koncertiral v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu in po možnosti tudi v Beogradu.

— Naknadna zmenjava koroških bankovcev za samostojne se vrši po odreditvi finančnega ministarstva dne 30. in 31. maja ter 1. 2. in 3. junija t. l. Zamenjavali se bodo samo bankovci po 100, 100, 50 in 20 K, ki so pravilno kolikovanji. Falsifikati se ne bodo zadrževali, marveč svačrali. Zamenjavanje se vrši pri vseh davčnih uradih in pri finančni deželni blagajni v Ljubljani. Denarni zavodi ne bodo zamenjavali (tudi podružnici avstro-ogrske banke v Ljubljani in Mariboru ne). Kdor pa tudi le ta rok samodi, naj pomeni nikar ne vraga prošnje na finančno ministarstvo, ker se take prošnje kratkoma ne bodo reševale, marveč vračale neresene.

— Za častne oblake so imenovali občine Jarenina, Pesniški dvor, Vučkova dol, Polička vas in Kamiza generala Maistra in okrajnega glavarja dr. Lejtnika in sicer z ozirom na nevenitve zaslug, ki sta si jih stekla ob neodolnih zgodovinskih dnevi se obmejne Slovence.

— O Binkošti leta 1915., torej pred 5. leti, se je pričela vojna z Italijo. Kako grozno je bilo na Goriškem o Binkošti 1915. Spominjamo se razburjenosti, zbegavosti, obupnega razpoloženja. Italijan se je bližal počasi, tiho-tapeko čez mejo in sasedal bližje kraje ter gonil ljudi v sasede v Benečijo. Koliko so trpeli. Na drugi strani pa se je prišel big v notranje avstrijske dežele. Grozni spomini! V Gorici so o Binkošti 1915. ustanovili ure po cerkvi, na Travniki so postavili topove, najprej znamenje vojne je bil odbiti vrh stolpa na cerkvi v Lotniku. Uradi so odšli iz Gorice, pričakovalo se je, da vsak trenutok pričakoval italijanska armada. Pa je ni bilo. V Krmini se je ustavila in tam je je zasijala godba. Dalje si takrat niso upali. Pet let je že torej, odkar je Italija v vojni pa je

vanstva na vzhod. Ako bi bili podkarpatski Rusi ostali pod Madžari, bi bili kmalu popolnoma izginili. Rusiji pridružiti se tudi niso mogli, dokler ni rusko vprašanje rešeno. Tako so postali del čehoslov. republike. Imajo svojo upravo in republika skuša pospešiti njihov kulturni in gospodarski napredek.

Podkarpatska Rusija sega na vzhod do Jablonskega pasa, do Popa Ivana in do Marmaroške Sinite, tako da ima čez karpatske prelaze vse zveze z vzhodno Galicijo. Zato ima dobre gospodarske pogoje za svojo bodočnost. Karpati so imeli v naši zgodovini važno mesto, saj se je preko njih vršilo preseljevanje slovan. narodov. V svetovni vojni se je pokazal pomen Karpatov, na njih se je ustavila ruska ofenziva. Sedaj so karpatski prelazi v naših rokah. Na južni strani stoji Podkarpatska Rusija kot predstraža velike Rusije. Tako je ustvarjen zopet oni položaj, ki je bil pred prihodom Madžarov. Kako se bo obdržal in okreplil, to je vprašanje bodočnosti.

Čehoslov. republika obstoji torej iz treh velikih delov: stare zgodovinske dežele čehskega kraljevstva

(Češka, Morava, Šlezija), Slovaškina Podkarpatska Rusija. Dasi je vprašanje Podkarpatske Rusije le začasno rešeno, se zdi vendar, da bo tudi ta del še dolgo ostal pri republiki, ker je nanjo zemljepisno pritrzan. Danes je še preslab, da bi premagal stare madžarske tradicije. Ko se bo kulturno in gospodarsko vtrdil tu na podnožju Karpatov, bo tvoril skupno s Slovaki pod visoko Tatro krepko obrambo proti jugu in varen prehod na sever.

Čital sem knjigo prof. Denisa »Slovaki«, ki je izšla med vojno (l. 1916) v Partizu, kjer govori planeti o pomenu jugoslovenske in čehoslovaške države v Evropi. Naš francoski prijatelj je že takrat dobro povdarjal važnost te ogradne slovenske države pod Karpati. Njegovo prerokovanje se je v polni meri uresničilo. Upamo, da se bo v medsebojnem soglasju slovenskih rodov okoli Tatre razvilo novo življenje, kajti vsi stopajo zdaj pri vseh samostojno politično življenje v svobodni državi in imajo voljo nalogo popraviti, kar se je v preteklosti zgodilo.

še ni končala. Ogromni milijardni troški vsak mesec dušijo Italijo, ali vstraja dalje, vedno hlepeča po tuji zemlji. In ta tuj zemlja bi morala potem, ako bi pripadala Italiji, ogromno plačevati sedanje nepotrebne italijanske troške. Gorje jim, ki pridejo pod Italijo! Toda, ali bi res mogla početi Italija z novimi državljani baš, kar bi hotela! Ne in ne, pravimo mi glede njenih nakan napram onim Jugoslovancem, katere hoče na vsak način ugrabiti; ne in ne kajti Jugoslavija ne bo pustila tega. Prav energično zahtevamo vedno: poštenost in pravico za vse! Kar je jugoslovanskega pa mora dobiti Jugoslavija!

— Visokošolskim in srednješolskim organizacijam. Klub koroških akademikov smatra za svojo dolžnost, da opozori svet našega naroda — jugoslovensko dijaštvo na biser Jugoslavije — na našo Koroško, kjer je tekla zibelka našega naroda. Vabijo vas naši gorski velikani, naša divna jezera, ključne vode Gosposvetske polje, da pridete letošnje sestanke, izlete, tečaje itd. pri nas na Koroškem. Naša dolžnost je, da spoznamo in prepričujemo naše jugoslovenske kraje. — Začnimo na Koroškem, tukaj so naša zgodovinska tla. Zato prihite vsi — in prav kmalu. Sprejeli vas bomo tako, kakor brat brata sprejme po dolgi letih trpljenja v očetovi hiši. Na svidenje na Koroškem. Potrebna pojasnila daje Klub koroških akademikov, Velikovec, Koroško.

— Dijaški transport na Dunaj odide v sredo 26. t. m. ob 17.35. Vsi udeleženci naj bodo eno uro pred odhodom vlaka na kolodvoru.

— Cvetlični dan v prid medicinski knjižnici Društva jugoslovanskih medicincev v Ljubljani se vrši dne 29. maja pop. in dne 30. maja. Pričakujemo, da bo prebivalstvo znalo ceniti trud in skrb ljubljanskih medicincev za strokovno knjižnico in za najizdatnejšim sodelovanjem omogočilo cvetličnemu dnevu čim lepši uspeh.

— Poročil se je v soboto v Trzin potporočnik g. Pavel Zobeč z gdnjo. Milico Klobfutar. Bilo srečno!

— Poročil se je g. Cotti Ivan z gospodično Franko Cotti roj. Centa. Bilo srečno! — Jugoslovanski generalni komisarjat za tujski promet v Sloveniji uljudno opozarja občinstvo, da vzpričo ogromno zvišane poštne ne more odgovorjati na razna vprašanja in ne odpošiljati prospektov, ako ne bodo priložena znanaka za odgovor, oziroma za pošiljatev prospektov.

— Kje so koliki? Delegacija ministrstva financ nam pošilja na našo tozadavno notico tole pojasnilo: Finančna deželna blagajna v Ljubljani kot kolkovski založni urad ima od meseca januarja letošnji dohodek vedno zadostne množine kolkov vseh vrst v zalogi. Konec meseca aprila t. l. je znašala zaloga še 704.856 komadov raznih kronskih in vinarskih kolkov, med temi 67.718 komadov kolkov po 2 K. Trditve dopisnika, da so kolki po 2 K dočela izginiti, torej ne odgovarjajo resnici, ker jih je še danes v zalogi 13.300 komadov. Mogoče je torej le, da ta ali oni prodajalec kolkov ni pravočasno naročil pri finančni deželni blagajni v Ljubljani, odnosno pri pristojnem davčnem uradu na deželi in da so mu v sled tega pošli, predno se je nova naročila mogla izvršiti. Nikakor se pa ne more trditi, da finančna uprava zanemarljivo svoje dolžnosti ali da celo tiči v tem gotov namen, marveč je res, da finančna uprava temu predmetu vedno posveča vso pozornost, če se pa vendar pripeti, da zaloge kolkov poldnejo za kratek čas, kakor je bilo konec lanskega leta, ali da se naročbe davčnih uradov ne izvršijo pravočasno, kakor je bilo mogoče v preteklem mesecu, ni to njena krivda, marveč je to posledica pozvočila stavka črkostavov, oziroma stavka železničarjev.

— Ulične tablice v Ljubljani. Znanj vrt mesta trpi pod nemarnostjo mnogih hišnih posestnikov, ki že leta niso očistili uličnih tablic na svojih hišah, tako da se niti številke več ne poznajo. V interesu oglepave našega mesta vabi generalni komisariat tem potem vse hišne posestnike naj čimprej očistijo hišne tablice, kar ni zvezano z nikakimi stroški in nikakim posebnim trudom.

— Uvedenje selske službe. Z dnem 1. junijem t. l. se uvede pri kr. poštenu uradu Radomlje dostavljanje poštinih pošiljatev po selskem pismonosti v sledeče vasi: Rova, Volčji potok, Homec. Dostavljanje se bo vršilo vsak dan razen nedelje.

— Trimesečni tečaj za gozdne čuvaje se prične s 1. julijem t. l. pri gozdnem oekrbištvu v Kostanjevici na Dolenjskem. Prošnje je vlagati do 5. junija 1920 pri gozdarskem oddelku dež. vlade za Slovenijo v Ljubljani. (Križanke). Natančnejša pojasnila je najti v razglasu v Uradnem listu.

— Prekmurski poljski delavci. Na naš svojetični poziv se je odzvalo nepriznako veliko število posestnikov, ki so proslili za prekmurske poljske delavce. V sled neurejenih razmer se pa vsa akcija ni poročila, zato smo jo zaenkrat ustavili. V kratkem se pa osnuje za Prekmurje posebna podružnica »Državne posredovalnice za delo« v Murski Soboti ki bo lahko preselila vsem posestnikom poljsko mlačno delavnih moči. Zato vabi podpisani urad vse prizadete da se po tej ustanovitvi zglasijo ponovno. — Osebnostni urad »Državne posredovalnice za delo«.

— Zadruga mezarjev in prekalovalcev v Ljubljani naznanja svojim članom da se vrše pomočniški preiskanje dne 28. maja t. l. v mestni klavnici. Prisideti naj se zglasijo 26. maja popoldne pri zadrugi.

— Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske. V času od 2. do 8. t. m. se je rodilo v Ljubljani 26 otrok, mrtvorjen je bil eden, umrlo je 17 domačinov in 7 tujcev, za jetiko 5 oseb, valed nezgode 4 osebe in za pljučnico 2 osebi. Za infekcijskimi boleznimi so oboleni: za škrlatno 1, za grlo 1 tujec in za vrtično 1 domačin in 1 tujec.

— Zahvala. Primorski begunci se pri odhodu iz občine Gorje pri Bledu za izkazano jim naklonjenost iskreno zahvaljujejo velezaslužnemu g. županu J. Janu, domačemu g. župniku, kakor tudi ostalemu občinstvu in kličejo: Bog povrni tisočkrat!

Kultura.

— Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani. Drama: torek 25. maja, »Vsiljenka Salomac«, abon. C; sredo 26. maja: zaprto. — Opera: torek 25. maja, zaprto; sredo 26. maja: »Poljska krič, abon. A.

— Iz pisarne dramskega gledališča. Vsa društva, organizacije in privatne osebe naj blagovolijo nemudoma vrniti vse izposojene knjige, igrokaze, uloge, note. Arhivu manjka, dosedaj okoli 200 del, ki so bila vsa izposojena, a ne vrnjena. Gledališče trpi vsled tega ogromno škodo in v bodoče ne bo več izposojalo svojega materiala.

Najnovejša poročila.

OB OBLETNICI VSTOPA ITALIJE V VOJNO.

Gorica, 25. maja. Ob priliki obletnice vstopa Italije v svetovno vojno so se vršile v Gorici velike svečanosti. Župan komendantor Giorgio Bombig je ukazal pribiti po mestu razglas, v katerem poziva Goricane, naj znova dokažejo svojo ljubezen do velike matere Italije. Na predvečer se je vršila na dirkališču športna manifestacija, na trgu Cesare Battisti pred hotelom »Südbahn« pa veliki sejem s črešnjami in razne veselice. 24. se je odkril na Oslavi obelisk v spomin padlim Italijanom. V mestnem gledališču je govoril poslanec Federzoni. Zvečer zopet ples in veselice pred hotelom »Südbahn«. Čisti dobiček proslave je namenjen za spomenik na gori sv. Mihaela.

TUDI »PATRIOT«.

Milan, 23. maja. V Castel franco Veneto so aretirali komendantorja Cirmenija, poslanca in vodjo urada za begunce, ki je skupno s svojo tajnico in drugimi uradniki oškodoval državo za 10 milijonov lir. Posebna komisija iz Rima je dognala, da je ta družba prodala ogromne množine blaga in drugih potrebščin, ki so bile namenjene za osvobodene pokrajine.

MADŽARSKA NE PODPIŠE MIRU?

Budimpešta, 23. maja. Sodeč po izjavah madžarskih državljanov in časopisov, prevladuje mnenje, da Madžarska ne bo podpisala mirovne pogodbe. Tako je n. pr. poljedelski minister Rubinek na svojem propagandnem potovanju rekel v Mezötariju, da hoče madžarski narod živeti in da zato ne odstopi niti pedi svoje zemlje sovražnikom. V Mezöberenyju pa je govoril: Dali so nam v podpis mirovno pogodbo, ki je hujša nego smrtna obsodba. Toda ta pogodba ne pomeni miru, ako tudi jo podpisemo in toliko manj, ako je ne podpisemo. Ne smemo obupati radi onega koščka papirja, ki ga imenujejo mirovno pogodbo. Lahko nas prisilijo, da jo sprejmemo, kakor se prisilijo norca, da občeče prisilijo jopiti, toda mi se je bomo iznebili, ker smo zdravi v glavi in ker hočemo delati za domovino. Nikdar ne bomo priznali tega miru in bomo protestirali, dokler ne umre zadnji Madžar. V Békešgyuli je rekel, da mora biti Madžarska vedno pripravljena na vojno. Istega mnenja je časopisje, ki pozivlja vlado in parlament, naj ne podpiseta mirovne pogodbe in naj se ne priznajo meje, ki jih je določil Clemenceau. Socialistični »Népszava« piše, da čaka ta mir ravno taka usoda, kakor mir v Brest-Litovskem in Bukarešti.

ENVER PAŠA IN BOLJEVIKI PROTI ARMENIJ.

Pariz, 23. maja. Armenska delegacija, ki se nahaja še v Parizu, je prejela brzopletna poročila, da koraka Enver paša na čelu boljševiških Tartarov proti Tiflisu in Batumi, da se združi z vojsko Mustafa paše, ki napreduje od Erzeruma. Tudi iz Cilicije, ki je pod francoskim pokroviteljstvom, prihajajo alarmantna poročila. Ako zavezniki v najkrajšem času ne pošljejo pomoči, bo konec nove armenske republike.

ZVEZA NARODOV.

LDU Trst, 22. maja. O zaključku seje sveta Zveze narodov poročajo listi iz Rima od 19. t. m.: Svet zveze narodov je imel danes ob 10. na Campidoglio svojo drugo in zadnjo javno sejo. Predsedoval je Tittoni, ki je v dolgem govoru poročal o treh glavnih vprašanjih, o katerih se je razpravljalo. Na političnem polju se je razpravljalo o mirovni pogodbi, o kateri so zastopane v zvezi narodov, predložili vse sklenjene pogodbe Zvezi, ki jih bo objavila. Na gospodarskem polju je svet sklepal o programu prihodnje finančne konference v Bruxellesu. Na socialnem polju je dala Zveza narodov smeri mednarodni delavni ustanovi, v kateri bodo zastopane kapitalistične in delavske vlade in h kateri so pristopile vse večje industrijske in delavske družbe vseh glavnih držav. Govorili so nato zastopniki nekaterih drugih držav, nakar se je seja zaključila. — Doselej je zastopanih v Zvezi narodov 37 držav, in sicer republika Argentina, Belgija, Bolivija, Brazilija, Britanija, Kanada, Avstralija, Južna Amerika, Nova Zelandija, Indija, Chile, Kolumbija, Čehoslovaska, Danska, Francija, Grčija, Guatemala, Italija, Japonska, Jugoslavija, Nižozemska, Norveška, Panama, Paragvaj, Perzija, Peru, Poljska, Portugalska, Romunska, Salvador, Siam, Španja, Švedska, Švica, Urugvaj in Venezuela.

— Poročanje v dolni šentlorski sicer kot dramsko delo ni prvovrstna umetnina, toda krepka satira je na farzele v dolni šentlorski in — ker je takih dolin vse polno na svetu — zoper licemerstvo in svetohltnost sploh. Ljubljansko gledališče je minile dni to farsno dvakrat uprizorilo v skrbno zaokroženi obliki. Jactino je jako dražestno predstavljala gospa Pregarčeva, izmed igralcev pa je najbolj zanimal gospod Peček, ker je bil kot Konkordat izborni po maski, govoric, hoji in mimiki. Cerkovnik gospoda Rogoza je imel istotako originalno masko, ki je učinkovala tem bolj, ker se je z njo družila skladna komika. Nekaj manj je ustrezal gospod Martinčević kot Peter Kobar, zakaj prvi se ta Peter, ki bodi obenem snajvar umetnik in pretkan slepar, sploh ne da simpatično utelešati in drugič mu je treba najpodrobneje opjlene dikcije, da se zmiselno uveljavljuje vse pušice, ki jih strelja na drhal šentlorsko. Pijanega darcja je igral gospod Plut s potrebno robatostjo, a vendar modro na fmlji umerjenosti; izmed drugih naj bosta še omenjena gospod Pregarč kot župan in gospod Gabrčič kot učitelj, ki sta se dobro podajala v okvir celokupne igre. Režija gospoda Šesta se je obnesla kakor vselej; skupni prizori so se odlikovali z realistično, ki je odškodovala za fantastnost drugih partij.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

sladkorja. Stički se zagovarja, da je bil prišel prijeti za puško in iti proti orojnikom: Govori lepo slovenško.

— Začetek porotnih razprav v Ljubljani. V torek po binkošti dne 25. t. m. prične porotno zasedanje pred ljubljanskim deželnim sodiščem. Doselej so razpisane razprave do 6. junija t. l. Slučaj Perko še ni določen. Na razpravnem programu so po večini slučajji tatvin in ropov.

Umor tače.

Danes 25. maja t. l. ob 9. dopoldne so pričele porotne razprave pred ljubljanskim deželnim sodiščem. Kot prvi slučaj obravnava porota hudodelstvo umora, katerega je obtožen posestnik Ivan Avbelj izvršil dne 6. januarja letos na Gor. Logu (Litija) proti svoji tači Ani Lipoglav.

Obtožnica navaja sledeče: Ivan Avbelj je bil pet let v Ameriki od leta 1907. do leta 1912. V jeseni leta 1912. se je priženil v Gorenji Log na dom svoje žene Milke, roj. Lipoglav. Zakon ni bil srecen. Otrok ni bilo. Obtožencu kmetsko delo ni dišalo, najraje je jezdil okrog in hodil s puško po raznih loviščih.

Na sv. Treh kraljev dan 6. januarja letos je bil obtoženec proti svoji tači Ani, katero je sicer sovražil, nenavaden prijazen. Žena je bila odšla od doma. Pri tači so bili na obisku razni znanci in sorodniki. Bili so v posebnih sobi. Avbelj pa je bil sam in je pripravil kupico tekočine, namešane s strihinom. Na večer je povabil obtoženec tačo ven iz sobe v vežo. V veži ji je podudil kozarec neke bele, kalne tekočine. »Pijte! Le pijte, ko ste tako švoh.« S temi besedami je obtoženec prijel starko z eno roko za glavo, z drugo pa ji je zli tekočino v usta. Starka je zavpila: »To ni žganje. Je tako grenko kot pelin. To je gift.« Starka je odšla v sobo, kjer ji je postajalo čim dalje tem slabše. Med groznimi krmji je čez pol ure izdihnila ob navzočnosti njenega moža Antona Lipoglava. Ko je starka izdihnila, je Ivan Avbelj odšel od doma. Zdravnik dr. Premrov iz Litije je samogel konstatiral le smrt vsled zastrupljenja s strihinom. Porotno sodišče je sestavljeno takole: predseduje predsednik dež. sod. dr. O. Papež, prisodnika: nadsvetnik Fr. Rekar in Jaro. Državni pravdniki dvorni svetnik B. Bešek, zagovornik dr. V. Pegan.

Po prečitani obtožnici vpraša predsednik dr. O. Papež obtoženca: »Ali se čutite krivega?« Obtoženec s samozvestnim in mirnim nastopom: »Ne!« Nato obširno slika svoje življenje v Ameriki, od koder je prinesel 10.000 K. Priženil se je na posestvo Antona Lipoglava. Do vojne je bil v hiši mir. Med vojno mu žena ni bila posebno zvesta. — Na sv. Treh kraljev dan opisuje vse dogodke. Žena mu je odšla od doma. Ko je to popoldne omenil tači, mu je odgovorila: »Pusti jo! Mladost je norost!« Materi ni dal nobene stvari. Odjahal je od doma. Predsednik: »Kje je dobila mati strihin?« Obtoženec: »Od mene. Jas strihina v svojem življenju nisem videl.« (Razprava se nadaljuje.)

— g. Obvezni poletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. julija t. l. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 15. junija t. l. prošnjo ter ji priložiti: 1. rojstni in krestni list; 2. domovinski list; 3. sadnje šolske sprilčevalo; 4. udno sprilčevalo; 5. ubožni list in 6. navestveno sprilčevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen, učenci dobivajo redno državno podporo ter imajo prosto stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

— g. Manufakturno blago in »Obščinske«. Poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani ne izdaja odsele naprej nobenih izkaznic za nakup manufakturnega blaga v »Obščinski« za Slovenijo. Vsakdo naj si potrebno manufakturno blago oskrbi potom svojih spodaj navedenih združnih center, oziroma združenj, pri kateri je včlanjen. Le v izrednih slučajih (ako bi združna ne razpolagala z zahtevanim blagom) smejo sledeče združne organizacije izdajati svojim članom nakaznice za nabavo manufakturnega blaga v »Obščinski« za Slovenijo in sicer: 1.) Nakupovalna zadruga v Ljubljani, 2.) Gospodarska zveza v Ljubljani, 3.) Samopomoč v Ljubljani, 4.) Splošna gospodarska zadruga za privatne nameščence v Ljubljani, 5.) Gospodarska poslovalnica državnih železnic in 6.) Gospodarska poslovalnica župne železnice. Vse občinstvo se opozarja, da se v lastnem interesu strogo drži teh navodil, ker bi sicer imelo samo nepotrebne porabne stroške.

— Šteflična zadruga za snabdevanje in trgov. A. D. »Šteflične Novine« se dne 14. maja t. l. br. 105 prinašajo posv. omenjalnega odbora na upr. delnic. Kapital je 80 milijonov dinarjev, razdeljenih v 12.000 akcijskih po 2500 dinarjev (prvotno je bilo določenih za delnice po 5000 dinarjev). Prijave za upis akcijskih je poslati na naslov: »Ministrstvo trgovine in industrije, Beograd« s oznako: »Za središčno zadrugo za snabdevanje in trgov.« Rok za prijavo akcijskih 20 dni od publikacije oglasa v »Štefličnih novinah« v Beogradu 14. maja t. l. in najkasneje 1. junija t. l.

— g. Manufakturno blago in »Obščinske«. Poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani ne izdaja odsele naprej nobenih izkaznic za nakup manufakturnega blaga v »Obščinski« za Slovenijo. Vsakdo naj si potrebno manufakturno blago oskrbi potom svojih spodaj navedenih združnih center, oziroma združenj, pri kateri je včlanjen. Le v izrednih slučajih (ako bi združna ne razpolagala z zahtevanim blagom) smejo sledeče združne organizacije izdajati svojim članom nakaznice za nabavo manufakturnega blaga v »Obščinski« za Slovenijo in sicer: 1.) Nakupovalna zadruga v Ljubljani, 2.) Gospodarska zveza v Ljubljani, 3.) Samopomoč v Ljubljani, 4.) Splošna gospodarska zadruga za privatne nameščence v Ljubljani, 5.) Gospodarska poslovalnica državnih železnic in 6.) Gospodarska poslovalnica župne železnice. Vse občinstvo se opozarja, da se v lastnem interesu strogo drži teh navodil, ker bi sicer imelo samo nepotrebne porabne stroške.

— Šteflična zadruga za snabdevanje in trgov. A. D. »Šteflične Novine« se dne 14. maja t. l. br. 105 prinašajo posv. omenjalnega odbora na upr. delnic. Kapital je 80 milijonov dinarjev, razdeljenih v 12.000 akcijskih po 2500 dinarjev (prvotno je bilo določenih za delnice po 5000 dinarjev). Prijave za upis akcijskih je poslati na naslov: »Ministrstvo trgovine in industrije, Beograd« s oznako: »Za središčno zadrugo za snabdevanje in trgov.« Rok za prijavo akcijskih 20 dni od publikacije oglasa v »Štefličnih novinah« v Beogradu 14. maja t. l. in najkasneje 1. junija t. l.

— g. Manufakturno blago in »Obščinske«. Poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani ne izdaja odsele naprej nobenih izkaznic za nakup manufakturnega blaga v »Obščinski« za Slovenijo. Vsakdo naj si potrebno manufakturno blago oskrbi potom svojih spodaj navedenih združnih center, oziroma združenj, pri kateri je včlanjen. Le v izrednih slučajih (ako bi združna ne razpolagala z zahtevanim blagom) smejo sledeče združne organizacije izdajati svojim članom nakaznice za nabavo manufakturnega blaga v »Obščinski« za Slovenijo in sicer: 1.) Nakupovalna zadruga v Ljubljani, 2.) Gospodarska zveza v Ljubljani, 3.) Samopomoč v Ljubljani, 4.) Splošna gospodarska zadruga za privatne nameščence v Ljubljani, 5.) Gospodarska poslovalnica državnih železnic in 6.) Gospodarska poslovalnica župne železnice. Vse občinstvo se opozarja, da se v lastnem interesu strogo drži teh navodil, ker bi sicer imelo samo nepotrebne porabne stroške.

—

—

—

—

Istočasno je položiti pri »Narodni banki« v Beogradu po 500 dinarjev za vsako prijavljeno akcijo. Osem dni po preteku prijavnega roka odloči trgovinski minister o dodeljenju delnic. Hkratu pozove one, katerim bodo delnice dodeljene, da vprašajo 50% nominalne vrednosti ter za vsako delnico po 50 dinarjev za ustanovne stroške. Drugi del delnic se vplača ob roku, ki se bo objavi.

— Praga središče angleško-podonavske družbe. Zastopnik angleško-podonavske družbe George Schuster je iskal českoslovaški trgovski zastopnikom, da bo središče družbe, katero nastopa, v Pragi.

— g. Ponarejen madžarski denar. Preiskava državnega pravdnika štva glede finančnega gospodarstva bivše sovjetske vlade je po

Brzjavni: Eskomptna.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Int. telefonštev. 461.

LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

INTERESNA SKUPNOST S HRVATSKO ESKOMPTNO BANKO IN SRBSKO BANKO V ZAGREBU.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

DENARNE VLOGE. — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT. — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR. — AKREDITIVI. — BORZA.

Drva

trda, vsako množino na mero kupi

Alojzij PlaustelnerV St. Jurju ob juž. žel.
2984**Zaloga** novih razsvet-
nih dvokoles z
najboljšo pnevmatiko, posebej
pilače, zračna črva in vsako-
vrstni deli za dvokolesa in razni
stroji. Vzamejo se tudi stara dvoko-
lesa in stroji v račun.**F. B. trgovina z raznimi stroji.**
Ljubljana, Stari trg št. 28.**Zemaljska vlada za B. i H.**

Rudarski odsjek.

Broj: 75.595/XII-2

Sarajevo, dne 12. maja 1920.

OGLAS.Kod rudarskog odsjeka Zemaljske vlade u Sarajevu prodavače se dne
8. juna 1920 u 10 sati putem javne usmene i pismene dražbe 8650 komada**kolčakastih ljevanih cijevi**

koje se nalaze kod državne željezare u Varešu.

Cijevi će se prodati u prvom redu onim najboljem nudiocu, koji reflektira
na čitavu količinu, a u drugom redu istom u pojedinom partijama.

Temeljna cijena iznosi 685 K za 100 kg franko vagun Vareš.

Vadij se mora položiti bez razlike količine cijevi, na koju se reflektira,
sa svotom od 300.000 K (75.000 dinara) unaprijed kod blagajne rudarskog od-
sjeka u Sarajevu i to ili u gotovom novcu ili u obligacijama državnog zajma
(bonova) Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca iz god. 1919. Ponude (bilo
usmene ili pismene) za koje nije bio vadij položen, neće se uzeti u obzir.Pismene ponude (sa vadijem) moraju biti zapečaćene te propisno bilje-
govane i moraju stići rudarskom odsjeku najdulje do 5. juna 1920 10 sati
prije podne.Cijevi se imaju povući u najkasnijem roku od tri mjeseca, polovica ku-
povnine imade se položiti odmah a druga polovica nakon mjesec i po dana
od dana licitacije i to u gotovom novcu kod rudarskog odsjeka u Sarajevu.

Vrste cijevi, koje će se prodati, su sljedeće:

331 kom.	40 mm promjera	2000 mm dužine	kg	6686
18	50	2500	533	533
636	60	3000	27793	27793
98	65	2000	2724	2724
11	70	3000	550	550
788	80	3000	47122	47122
659	80	3000	34268	34268
269	90	3000	17915	17915
191	100	3000	13981	13981
688	100	3000	43344	43344
284	125	4000	35216	35216
10	125	4000	1090	1090
120	150	3000	14004	14004
963	150	4000	149843	149843
271	150	4000	37208	37208
303	175	4000	57419	57419
531	200	4000	120006	120006
281	252	4000	74184	74184
499	250	4000	152694	152694
15	250	4000	3945	3945
7	275	4000	2450	2450
737	300	4000	291852	291852
12	325	4000	5340	5340
198	350	4000	98406	98406
730	400	4000	428510	428510
8650 kom.			kg 1667083	1667083

Svako reflektantu stoji slobodno, da cijevi prije dražbe razgleda u Varešu.
Zemaljska vlada je vlasna, da slobodno bira između prišpih usmenih
ili pismenih ponuda, i može također sve ponude odbiti, a da ne navede razloga.

Predstojnik rudarskog odsjeka zemaljske vlade za B. i H.:

Dr. Kurz v. r.

Gostilna pri „Fajmoštru“Oddaja vino na debelo in sicer izvrstni cviček (Gadova peč)
ljutomersko, haloško in še druge vrste. 3571**Skaboform se zopet dobiva!**Proti srbenju, svrabu, lišajem, nečistostim kože zahtevajte v naj-
bližnji lekarni preizkušeno in zdravniško priporočeno**Dr. Flescha originalno Skaboformovo mazilo.**Ne maže, ne pušča barve, brez duha. Po vteranju puder „Skabo-
form. Dobiva se po vseh lekarnah. Generalna zaloga za Ljubljano
in okolico**Rihard Sušnik**

„pri Zlatem jelenu“ IV. Marjina trg.

Trgovski objektobstoječ iz trgovskih lokalov, hleva,
velikega dvorišča in vrta, primeren za
vsako podjetje, se prod. Ponudbe na
Zastopstvo jugoslov. novin, Maribor, Slo-
venska ulica 15. 3534**Ženitna ponudba!**Stara sem 28 let, imam lepo po-
hištvo, mnogo lepega perila, denarja v
gotovini 25.000, sem dobra gospodinja
in se želim spoznati z gospodom od
35-45 let stariim z gostilno, ker sem
izvežbana v tej stroki ali pa z gospo-
dom s pokojino. Le resne ponudbe s
sliko pod „Nepričakovana sreča 3520“ na
upravnistvo Slov. Naroda. 3520**Jadransko hotelsko in kupališno dion. društvo**

Sušak-Reka, Zvonimirova ulica šte. 102.

Zastnik sledećih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „SPERANZA“ „IMPERIAL“ Opatija.	Sanatorij in veliko mor- sko kopališče „TERAPIJA“ Crikvenica.	Palace-Hotel „MIRAMARE“ Crikvenica. Telefon interurb. 11.
Hotel-Pension in morsk kopališče „JADRAN“ Sušak-Reka Telefon interurb. 2-14.	Vsi hoteli in sanatoriji so najmoderneje z vsem konfortom urejeni. — Oskrba izvrstna. — Otvor- jeni skozi celo leto. — Vse naročbe prejema in daje pojasnila za Crikvenico: uprava hotela „Miramare“ v Crikvenici; za Novi: uprava hotela „San-Marino“ v Novom; za Sušak: Središnji ured dru- štva, Sušak-Reka. — Naslov za brzjave: Jadransko centrala Sušak-Reka, interurban telefon šte. 9-4-3.	Hotel-Pension „SAN-MARINO“ Novi Vinodolski Tel. interurb. 5.
Hotel-Pension in morsk kopališče „JADRAN“ Bakar.		Hotel-Pension in veliko morsko kopališče „LISANJ“ Novi Vinodolski

„BALKAN“

Trgovska špedicijska in komisijska delniška družba. — Brzjavni naslov: „Balkansped“

LJUBLJANA, MARIBOR, TRST, Ekspozitura WIEN,

Spedicija vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zacinjanja. Mednarodni prevozi. Selitve s patentiranimi vo-
zovi na vse strani. Skladišče spojeno s tirom južne železnice. — Ljubljansko javno skladišče.

Spedicija-Import-Eksport-Komisija.

Jadranska bankasprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge
vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor,
Kranj, Ljubljana, Maribor, Metko-
vić, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik,
Zadar, Zagreb, Trst, Wien.Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v
tu- in inozemstvu.